

Sygn. akt VIII Kop 222/12

POSTANOWIENIE

Dnia 6 grudnia 2012 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie w VIII Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący : Sędzia Sądu Okręgowego Igor Tuleya

Protokolant : Anna Kopeć

przy udziale Prokuratora : Jarosława Polanowskiego

po rozpoznaniu w sprawie : **R. K.**

skazanego wyrokiem Izby Orzekającej Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii z dnia 2 sierpnia 2001 r. na karę 46 lat pozbawienia wolności , zmienioną orzeczeniem Izby Odwoławczej Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii z dnia 19 kwietnia 2004 r. na karę 35 lat pozbawienia wolności (sygn. akt IT – 98-33-A)

z wniosku: Ministra Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej

w przedmiocie : dopuszczalności przejścia orzeczenia do wykonania w Rzeczypospolitej Polskiej

na podstawie art. 609 § 1 k.p.k., art. 611 § 4 k.p.k., art. 611a § 1 i § 6 k.p.k., art. 2 ust. 4 Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Organizacją Narodów Zjednoczonych o wykonywaniu wyroków Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii sporządzonej w H. dnia 18 września 2008 r. (Dz.U. z 2009 r. , Nr 137, poz.1123)

postanowił

1.stwierdzić prawną dopuszczalność przejścia do wykonania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej prawomocnego wyroku Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii z dnia 19 kwietnia 2004 r. o sygn. akt (...)dotyczącego R. K. urodz. (...) w V. , któremu wymierzono karę 35 (trzydziestu pięciu) lat pozbawienia wolności;

2.zastosować wobec R. K. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 2 (dwóch) miesięcy od dnia przejścia skazanego przez właściwe organy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

3.zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. P. – Kancelaria Adwokacka w W. kwotę 600 zł (sześciuset złotych) powiększoną o stawkę podatku VAT tytułem udziału w sprawie obrońcy z urzędu oraz kwotę 2102 zł. (dwóch tysięcy stu dwóch złotych) tytułem zwrotu wydatków związanych z pomocą prawną udzieloną z urzędu.

4.kosztami postępowania obciążyć Skarb Państwa.

Uzasadnienie:

R. K. wyrokiem Izby Orzekającej Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii z dnia 2 sierpnia 2001 r. został skazany na karę 46 lat pozbawienia wolności (k. 152 – 298) , następnie Izba Odwoławcza Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii prawomocnym orzeczeniem z dnia 19 kwietnia 2004 r. sygn. akt IT – 98-33-A zmniejszyła karę do 35 lat pozbawienia wolności (k. 247).

Międzynarodowy Trybunał Karny dla byłej Jugosławii w dniu 10 lipca 2012 r. na podstawie art. 2 ust. 1- 2 Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Organizacją Narodów Zjednoczonych o wykonywaniu wyroków Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii sporządzonej w H. dnia 18 września 2008 r. wystąpił do Rządu Rzeczypospolitej Polskiej o przejęcie dalszego wykonania przedmiotowej kary pozbawienia wolności (k. 145-148).

Minister Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 609 § 1 Kodeksu postępowania karnego zwrócił się do Sądu Okręgowego w Warszawie o wydanie postanowienia w przedmiocie dopuszczalności przejęcia do dalszego wykonania w Polsce kary 35 (trzydziestu pięciu) lat pozbawienia wolności orzeczonej wobec R. K. wyrokiem Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii z dnia 19 kwietnia 2004 r. (k. 2-3) . Przekazano jedocześnie m.in. wniosek o przejęcie skazanego z dnia 10 lipca 2012 r. oraz wyrok Trybunału z dnia 19 kwietnia 2004 r. (k. 4-143 oryginał w języku angielskim).

Skazany, jak wynika z przekazanych informacji , poza protezą nogi pod prawym kolanem – pozostaje w dobrej kondycji fizycznej , również jego stan psychiczny jest stabilny (k. 150). R. K. nie stanowi zagrożenia dla innych osadzonych . Skazany nie próbował samouwolnienia , brak jest także sygnałów o przygotowaniach jego ucieczki (k. 150) . Jedynie podczas odbywania kary w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej został zaatakowany przez współwięźniów, odniósł poważne obrażenia i był narażony na kolejne groźby (k. 150 – 151) . W okresie pobytu w areszcie Organizacji Narodów Zjednoczonych ((...)) nie miały miejsca żadne incydenty naruszające porządek odbywania kary (k. 150).

R. K. obecnie przebywa w areszcie Organizacji Narodów Zjednoczonych ((...)), gdzie pozostaje tymczasowo , oczekując na wskazanie nowego państwa wykonania kary (k. 151).

Ze złożonej dokumentacji wynika m.in., że na poczet kary 35 lat pozbawienia wolności należy zaliczyć następujące okresy :

od 3 grudnia 1998 r. do 20 grudnia 2004 r. , kiedy R. K. był osadzony w areszcie Organizacji Narodów Zjednoczonych (2210 dni) ;

od 20 grudnia 2004 r. do 15 grudnia 2011 r. , gdy przebywał w zakładzie karnym na terenie Wielkiej Brytanii (2551 dni) ;

od 15 grudnia 2011 r. - tj. momentu ponownego umieszczenia w areszcie Organizacji Narodów Zjednoczonych - do chwili obecnej (k. 149 – 150) .

Skazany – jak wynika z oświadczenia obrońcy – wyraził zgodę na przekazanie do Rzeczypospolitej Polskiej .

Sąd zważył, co następuje:

Międzynarodowy Trybunał Karny dla byłej Jugosławii powołany został przez Radę Bezpieczeństwa ONZ dnia 25 maja 1993 r. rezolucją nr 827, w celu ukarania osób odpowiedzialnych za poważne naruszenia międzynarodowego prawa humanitarnego popełnione na terenie byłej Jugosławii od 1991 r.

Jurysdykcja Trybunału obejmuje przestępstwa takie jak: poważne naruszenia Konwencji Genewskich z 1949 r., pogwałcenie praw wojny, ludobójstwo, zbrodnie przeciwko ludzkości. Jego zadaniami, oprócz ukarania osób odpowiedzialnych za poważne naruszenia międzynarodowego prawa humanitarnego, są także: zapobieżenie przyszłym tego rodzaju sytuacjom, przyczynienie się do odbudowy regionu i zadośćuczynienie ofiarom zbrodni ludobójstwa.

Kary pozbawienia wolności orzeczone wobec osób skazanych przez Międzynarodowy Trybunał Karny dla byłej Jugosławii są wykonywane - zgodnie z art. 27 Statutu Trybunału Międzynarodowego przyjętego przez Radę

Bezpieczeństwa rezolucją 827 (1993) z 25 maja 1993 r. - w państwie wyznaczonym przez Trybunał z listy państw, które zadeklarowały Radzie Bezpieczeństwa gotowość przyjęcia osób skazanych.

W dniu 18 września 2008 r. w H. została sporządzona Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Organizacją Narodów Zjednoczonych o wykonywaniu wyroków Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii (Dz.U. 2009, Nr 137, poz.1123).

Umowa reguluje kwestie dotyczące wniosków skierowanych do Rządu Rzeczypospolitej Polskiej o wykonanie wyroków wydanych przez Trybunał Międzynarodowy. Przekazanie osoby skazanej może nastąpić, gdy R. Rzeczypospolitej Polskiej oraz Trybunał Międzynarodowy wyrażają zgodę na przekazanie.

Minister Sprawiedliwości państwa wezwanego – na podstawie art. 2 ust.2 Umowy - zgodnie z prawem wewnętrznym przekazuje wniosek właściwym organom krajowym, które w oparciu o prawo wewnętrzne niezwłocznie o nim rozstrzygają.

Zatem, zgodnie z art. 2 ust. 3 Umowy oraz art. 611 § 4 Kodeksu postępowania karnego właściwym do rozstrzygnięcia w przedmiocie dopuszczalności przyjęcia do wykonania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej orzeczenia Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii z dnia 19 kwietnia 2004 r. sygn. akt IT – 98-33-A skazującego R. K. na karę 35 lat pozbawienia wolności jest Sąd Okręgowy w Warszawie.

W ocenie Sądu zostały spełnione określone w Umowie między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Organizacją Narodów Zjednoczonych o wykonywaniu wyroków Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii oraz w Kodeksie postępowania karnego warunki przekazania osoby skazanej do wykonania orzeczenia.

Wniosek do Rządu Rzeczypospolitej Polskiej o wykonanie wyroku – na podstawie art. 2 ust.1 Umowy – został sporządzony przez Sekretarza Trybunału Międzynarodowego oraz zaaprobowany przez Prezydenta Trybunału Międzynarodowego (k. 4-5), następnie Minister Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej w oparciu o art. 2 ust.3 Umowy w zw. z art. 609 § 1 w zw. z art. 611 § 4 Kodeksu postępowania karnego zwrócił się do tutejszego Sądu o wydanie postanowienia w przedmiocie dopuszczalności przyjęcia orzeczenia do wykonania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (k. 2-3).

Zgodnie z art. 2 ust. 2 Umowy wraz z wnioskiem (k. 4-5 akt) przekazano stronie polskiej :

a) uwierzytelniony odpis prawomocnego orzeczenia Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii z dnia 19 kwietnia 2004 r. (k. 8 – 143);

b) zestawienie z którego wynika ,jaka część wyroku została już wykonana, łącznie z informacją na temat tymczasowego aresztowania (k. 6) ;

c) komunikat o stanie zdrowia osoby skazanej oraz inne dane mające znaczenie dla wykonywania wyroku (k. 6 – 7).

Wiadomości dotyczące stanu zdrowia R. K. pochodzą z 9 lipca 2012 r. , tj. daty sporządzenia dokumentacji w H.. Nie wynika z nich jednak , aby istniały jakiegokolwiek przeciwwskazania medyczne uniemożliwiające skazanemu dalsze odbywanie kary , czy też utrudniające jego przekazanie do Polski. Informacja , choć lakoniczna , jest wystarczająca dla rozstrzygnięcia o dopuszczalności przekazania. Należy bowiem pamiętać , że skazany jest chroniony postanowieniami: Wzorcowych reguł minimalnych postępowania z więźniami zaaprobowanych przez Radę Gospodarczą i Społeczną rezolucjami 663 C (XXIV) z 31 lipca 1957 r. i 2067 (LXII) z 13 maja 1977 r., Zbioru zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne rezolucją 43/173 z 9 grudnia 1988 r. oraz Podstawowych zasad traktowania więźniów przyjętych przez Zgromadzenie Ogólne rezolucją 45/111 z 14 grudnia 1990 r. Można zatem przyjąć , że gdyby pojawiły się przeszkody natury zdrowotnej -uniemożliwiające transfer R. K. , czy też osadzenie go w polskim zakładzie karnym - przekazanie nastąpi wówczas , gdy nie będzie istniało jakiegokolwiek zagrożenie dla jego życia bądź zdrowia. Warto również wskazać , że skazany odbywając karę w Polsce w oparciu o art. 115 Kodeksu karnego wykonawczego ma prawo

do odpowiednich - ze względu na zachowanie zdrowia - świadczeń zdrowotnych. Ponadto, R. K. przebywając na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej będzie pozostawał pod opieką Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża ((...)), który w każdym czasie lub cyklicznie, może badać warunki odbywania kary oraz traktowanie skazanego .

Przepis art. 611b § 1 pkt. 1-6 Kodeksu postępowania karnego określa przesłanki wyłączające dopuszczalność przejęcia do wykonania w Polsce orzeczenia zagranicznego. Mają one charakter obligatoryjny, a zatem w razie ich zaistnienia sąd winien wydać postanowienie o niedopuszczalności przejęcia orzeczenia do wykonania .

Okoliczności negatywne , o których mowa w przepisie , nie zachodzą.

Orzeczenie zapadłe wobec R. K. jest nie tylko prawomocne, ale i aktualnie wykonywane - skazany odbył już część wymierzonej mu kary (k. 149 – 150).

Wykonanie orzeczenia Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii z dn. 19 kwietnia 2004 r. nie narusza suwerenności , bezpieczeństwa , czy też porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest także sprzeczne z polskim prawem.

Suwerenność oznacza niezależność państwa, wyrażającą się w posiadaniu osobowości prawnej, stanowiącej najwyższą władzę na danym terytorium. Państwo suwerenne jest zatem w stosunkach międzynarodowych podmiotem prawa międzynarodowego. Władze państwowe mogą więc podejmować dowolne działania, takie, jakie uznają za najkorzystniejsze dla interesów danego kraju. Pojęcie suwerenności pozostaje nadal fundamentem prawa międzynarodowego , ale jego zakres nabiera nowego wyrazu. Wymiar sprawiedliwości jest najściślej strzeżonym instrumentem sprawowania władzy, ponieważ jest podstawowym egzekutorem prawa obywateli , stróżem społecznego porządku , a jego prawidłowe funkcjonowanie jest filarem społecznego zaufania do państwa. Jednakże i w tej sferze dostrzega się konieczność współpracy międzynarodowej z uwagi na potrzebę większej efektywności i sprawiedliwości . W celu pogodzenia dwóch przeciwstawnych racji : pierwszej – w obronie suwerenności i drugiej- na rzecz efektywności, wprowadzono zasadę komplementarności , czyli wzajemnego uzupełniania się jurysdykcji krajowej i międzynarodowej.

Międzynarodowe Trybunały Karne wyrosły z potrzeby urzeczywistnienia idei sprawiedliwości na arenie międzynarodowej , w sprawach wykraczających poza partykularne, jednostkowe interesy pojedynczego państwa, a więc tam , gdzie społeczność światowa uznała, że zostało naruszone nie tylko poczucie bezpieczeństwa , ale także pewne wartości i dobra , leżące u podstaw jej egzystencji . Trybunały zmuszają do cywilizowanego zachowania w niecywilizowanych warunkach , jakie stwarzają wojny. Potrzeba wymierzenia sprawiedliwości przy wykorzystaniu instrumentarium oferowanego przez prawo karne (materialne i procesowe) – mimo wszelkich niedoskonałości , jakie realizacja tego celu z sobą niesie – okazała się w ostatnich dekadach tak silna , że została wyrażona w postaci kategorycznego imperatywu : „nie ma pokoju bez sprawiedliwości” .

Należy również wyeksponować , że orzeczenia Trybunału cechuje prewencyjne oddziaływanie na potencjalnych sprawców. Jest to powszechna i nieodparta podstawa całego systemu sprawiedliwości . Kolejna prawda głosi , że nie wymiar kary , a po prostu jej nieuchronność jest głównym czynnikiem odstrasającym od popełniania przestępstw. Brak jurysdykcji jest przyzwoleniem czy wręcz zachętą do bezkarnych działań. Wynika z tego zasada, że bezkarność jednej zbrodni rodzi zbrodnię następną. Każdy musi mieć świadomość, że nie można bezkarnie mordować tysięcy ludzi, tym bardziej w imieniu wypaczonej ideologii.

Trybunał - w świetle międzynarodowej polityki - jest skutecznym instrumentem w rozwiązywaniu konfliktów i problemów , ponieważ może na stałe eliminować z życia politycznego prowokatorów chaosu . Jest to środek ingerencji w sprawy wewnętrzne państwa, ale wsparty na silnych podstawach prawnych i moralnych.

Stworzenie Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii jest nie tylko hołdem dla ofiar krwawego konfliktu , ale przede wszystkim zwycięstwem sprawiedliwości nad politycznym koniunkturalizmem. Społeczność międzynarodowa aktem ustanowienia Trybunału pragnęła spłacić moralny dług wobec ofiar dla niej anonimowych ,

lecz nie dla ich rodzin, w których wspomnieniach żyją niepomśczeni. Naturalnym ludzkim odruchem jest żądanie naprawienia krzywd i ukarania winnych . Oznacza to również, że można zaspokoić sumienia uczynioną sprawiedliwością i przywrócić zaufanie dla prawa.

Międzynarodowy Trybunał Karny dla byłej Jugosławii – zgodnie ze swoim Statutem (rezolucja 827 Rady Bezpieczeństwa z 25 maja 1993 r.) - jurysdykcją obejmuje zbrodnie popełnione przez osoby fizyczne od 1 stycznia 1991 r. , będące „poważnym naruszeniem prawa humanitarnego” (konwencji genewskich z 1949 r., IV konwencji haskiej z 1907 r., konwencji w sprawie zapobiegania karania zbrodni ludobójstwa z 1948 r., Karty Międzynarodowego Trybunału Wojennego w N. – art. 3) oraz innych „naruszeń praw i zwyczajów wojennych”, zbrodni ludobójstwa (art. 4 wymienia czyny w celu zniszczenia w całości lub w części grupy narodowościowej, etnicznej, rasowej, religijnej) oraz zbrodni przeciwko ludzkości (eksterminacja, niewolnictwo , deportacje, tortury , zgwałcenia, prześladowania – art. 5).

Granicą wykonywania władzy suwerennej - nieświadcząca o słabości państwa , ale wprost przeciwnie o jego sile - jest m.in. poszanowanie norm, które przyjęło na siebie w wyniku podpisywania różnego typu zobowiązań prawno-międzynarodowych.

18 września 2008 r. została sporządzona w H. umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Organizacją Narodów Zjednoczonych o wykonywaniu wyroków Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii.

Jedną z kardynalnych zasad prawa międzynarodowego jest obowiązek przestrzegania zawartych umów (pacta sunt servanda). Moc obowiązująca tej zasady znajduje silne oparcie w logice i moralności : byłaby pozbawiona wszelkiego sensu działalność państwa mająca na celu związanie się umową, gdyby nie było obowiązku wykonania przyjętych zobowiązań. Karta Narodów Zjednoczonych zobowiązuje członków (...) do "wykonywania w dobrej wierze zobowiązań przyjętych zgodnie z Kartą" (art. 2 ust. 2). Powyższa zasada Karty została rozwinięta w Deklaracji przyjaznych stosunków i współpracy z roku 1970, w której stwierdzono m.in., że: "każde państwo ma obowiązek wykonywać w dobrej wierze swoje zobowiązania wynikające z umów międzynarodowych ważnych w świetle ogólnie uznanych zasad i norm prawa międzynarodowego". Natomiast według Konwencji wiedeńskiej, "każdy traktat będący w mocy wiąże jego strony i powinien być przez nie wykonywany w dobrej wierze" (art. 26).

Oceniając kwestie bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej należy wskazać, że podobne traktaty podpisała znaczna część europejskich państw. Ponadto, z Międzynarodowym Trybunałem Karnym obecnie współpracują kraje , które dawniej wchodziły w skład byłej Jugosławii.

W doktrynie przyjmuje się , że przez możliwość naruszenia porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej należy rozumieć sytuacje, gdy przejęte ma zostać orzeczenie wydane z naruszeniem istotnych standardów procesowych, norm wyznaczających ramy porządku prawnego w RP, nadające kształt określonym instytucjom prawnym., np. dotyczących reguł postępowania dowodowego lub prawa do obrony.

Dokumentacja załączona przez Międzynarodowy Trybunał Karny dla byłej Jugosławii dowodzi , że proces R. K. odbył się w sposób rzetelny, w oparciu o obowiązujące akty prawne, zgodnie ze standardami wyznaczonymi orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (k. 152 – 298).

Zgodnie z art. 3 ust. 2 Umowy wykonanie wyroków wydanych przez Trybunał jest możliwe także wówczas, gdy osoba skazana nie jest obywatelem polskim, nie posiada stałego miejsca pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub nie wyraża zgody na wykonanie wyroku w Polsce.

R. K. został uznany „winnym wspomaganie i nakłaniania do ludobójstwa... wspomaganie i nakłaniania w eksterminacji i prześladowaniu jako zbrodniach przeciwko ludzkości ... wspomaganie i nakłaniania do morderstw jako naruszenia prawa lub zwyczaju wojennegouczestnictwa w mordzie jako naruszeniu prawa i zwyczaju wojennego oraz w prześladowaniu popełnione pomiędzy 10 i 13 lipca 1995 r. w P.” i za to został skazany na karę 35 lat pozbawienia wolności (k. 247 akt , str. 87 wyroku).

Przepis art. 19 § 1 Kodeksu karnego. stanowi , że sąd wymierza karę za podżeganie lub pomocnictwo w granicach zagrożenia przewidzianego za sprawstwo.

Według prawa polskiego czyny wskazane we wniosku mogą być kwalifikowane jako przestępstwa przeciwko pokojowi, ludzkości oraz przestępstwa wojenne określone w rozdziale XVI Kodeksu karnego, przy czym zbrodnie przeciwko pokojowi , ludzkości i przestępstwa wojenne nie ulegają przedawnieniu (art. 105 § 1 k.k.).

W myśl art. 611a § 6 Kodeksu postępowania karnego oraz art.11 ust. 2 Konwencji o przekazaniu osób skazanych sporządzonej w S. dnia 21 marca 1983 r. na państwie wykonania ciąży obowiązek zastosowania wobec skazanego pozbawienia wolności lub innych środków dla zapewnienia jego obecności w państwie wykonania do czasu zakończenia postępowania. Mając zatem na względzie fakt, że wobec R. K. orzeczono karę 35 lat pozbawienia wolności, a zatem karę surową, Sąd zastosował względem skazanego tymczasowe aresztowanie w przekonaniu, że tylko izolacyjny środek zapobiegawczy daje gwarancję prawidłowego biegu postępowania. Zastosowany wobec skazanego okres tymczasowego aresztowania, określony w art. 263 Kodeksu postępowania karnego , biegnie od chwili jego przejścia przez właściwe organy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Sąd zasądził na rzecz adw. M. P. stosowną kwotę tytułem udziału w postępowaniu obrońcy z urzędu. Jej wysokość określono na podstawie § 14 ust. 2 pkt. 5 oraz § 2 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163 poz. 1348 z późn. zm.). Ponadto , zwrócono obrońcy udokumentowane wydatki , które poniósł wykonując powierzoną mu funkcję. Aktywny udział adw. M. P. w postępowaniu nie tylko zasługuje na szacunek, ale z pewnością uzasadnia zwrot poniesionych kosztów , które wynikają z realnej , rzeczywistej obrony.